

Muhulane

Nr 6 (235)

18. juuni 2009

Muhu leht

Lähme laulupeole!

25. laulu- ja 18. tantsupidu „ÜhesHingamine“ toimub 2.–5. juulini Tallinnas.

Muhust osalevad Muhu segakoor (Leena Peegel) ja tantsurühm Tokkroes (Anne Keerd). Muhu kapell Laulusõbrad mängib tantsu- ja laulupeo väravas.

“ÜhesHingamise” peo juhatab 2. juulil sisse pillipidu Raekoja platsil, kus lisaks Laulusõpradele esineb ka nt Muhu põhikooli kapell Kuldvõtmeke (Vello Tikerpalu).

Suurte laulupeojuhtide hulgas on kirjas muhulased Anne Kann (mudilaskoorid) ja Ants Oidekivi (puhkpilli-orkestrid). Vestlust Ants Oidekiviga saab lugeda lk 3.

Muhulane

Koguva Külaselts annab teada

Koguva küla kokkutulek toimub **24. juunil** 2009 algusega kl 12 Välja õuel. Kavas: ringkäik külas, aja-lootund, mängud lastele. Õhtul pidu Vana Silla nukas. Oodatud on kõik, kes end Koguva külaga seotuna tunnevad. Osavõttasutava annetuse kohapeal.

Muhu päevadest

lähemalt lk 6 ja vt www.muhu.ee Lehes ka Juu jääb festivali kava (lk 4).

ISSN 1736-289X

9 771736 289007

Imetlege kauniks!

*Juba hommikuti
hajutage uduvine.
Imetlege kauniks
iga väiksem õis,
nii sünnib päev,
mis päikseline.*

Alates 2. oktoobrist 2008 kuni 8. maini 2009 käis igal neljapäeval Muhu põhikooli kunstiklassis koos hulk Muhu kunstnikke ja käsitöötajaid. Muhu Muuseumi abil ja nõul ning Anu Kaburi juhendamisel läbiti rahvusvahelise projekti INEXTEX pilootkursus.

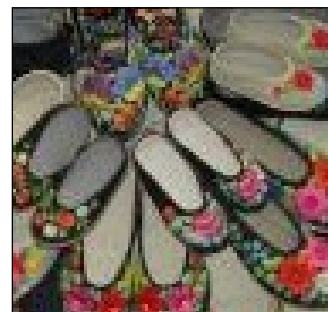
INEXTEX'i (Tekstiilipärandil põhinev innovatiivne teadmiste, kogemuste ja meetodite vahetus) projekti partnerid olid Rootsist Väster Norrlandi maavalitsus ja maakonnamuuseum, Ungarist Somogy maavalitsus ja maakonnamuuseum, Rumeeniast Harbitha maavalitsus ja Seekleri muuseum, Eestist Muhu Muuseum.

Kursuse esimesel poolel otsisid muhulased uusi ideid

Muhu Muuseumi kogudes olevast esivanemate varandusest. Teises pooles püüdsime mõista ja leida inspiratsiooni Rootsi kultuuripärandist Väster Norrlandi maakonnamuuseumi kogude põhjal.

Värvavahi käsitööpoekest Piiril sisustab kogu suve INEXTEX'i kursuse lõpetajate **personaalnäituste sari** „Kirju toomas“, kus iga nädal on pühendatud ühele kursusest osavõtjale.

Näituste sarja avas 10. juunil Eva-Lisa Kollo oma värvikate nukkude ja puidumaalingutega.

Piret Lemberi pätid.

Vt ka www.oadeed.ee

Järgnevad Tiina Saar (tikand), Piret Lember (tikand), Anne Korv (nahkehistöö), Ülle Kuusk (siidimaal, ehted), Laine Linnas (puidumaal), Riste Mesipuu (tikand, akvarell), Alliki Oidekivi (tikand), Anu Kabur (tikand, kudumid), Tiiu Tuust (tikand), Mai Meriste (kudumid), Hilja Tüür (muhuteemaline tootedisain), Asta Sepp (kudumid, tikand), Õie Tüür (kudumid), Janne Kommel (karusnahatooted).

Väljapanekutega saab tutvuda poekese lahtioleku aegadel kolmapäevast pühapäevani. Jälgige infot.

Värvavahile saate, kui keerate Piiri bussipeatuse vastas olevale teele – 150 m ja oletegi kohal.

Värvavahi poekese külastuse peale lahtioleku aegu saab kokku leppida tel 45 98 614, 52 31 490.

Värvirõõmsat suve! Tulge ja imetlege meie tööd kauniks!

Lugupidamisega Värvavahi käsitööpoekese perenaine **Asta**

MUHUPÄEVAD 19. - 23. juuni vt www.muhu.ee

JAANIÕHTU HELLAMAAL teispäeval, 23. juunil

Rongkäik Liivalt ~ 20.00. Kõigil võimalik ühineda, algus kiriku parklast.

Rahvuslik kontsert muhulastelt 20.30, tule süütame peale kontserti ~21.30

Lõbusõidud hobustega. Rahvuslikud jõukatsumised. Töötab jaanikaubandus.

TANTSUKS "LAULUSÕBRAD".

Info. 50 86 226

Rahvariiete kandmine on päevakohane!

Volikogu 19. juuni istungi päevakord

- Muhu valla veevarustuse ja reovee ärajuhtimise teenuse hinna reguleerimise kord, 2. lugemine ja kehtestamine.

- Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumise tasu võtmise kord, 2. lugemine ja kehtestamine.

- Võiküla Toomi, Metsa, Raudtee ja Heinamaa maaüksuste DP algatamine.

- Võiküla Toomi DP algatamine.

- Raegma Ööviuli DP algatamine.

- Saare maakonna teema-planeeringu kooskõlastamine.

- Revisjonikomisjoni aramus 2008. a majandusaasta aruandele.

- Muhu valla 2009. a eelarve parandused.

- Informatsioonid: OÜ Prügimees vastus jm.

Vallavalitsuse istungilt 26. mai

Kinnitati projekterimistingimused Paenase k Aasa suvekodule.

Väljastati ehitusluba Koguva Kalatsehhi majutus-hoonele.

Kinnitati Mäla k Jaani-Andruse mü jagamine: Jaani ja Andruse.

Riigihanke „Muhu Sotsiaalkeskuse hoone ehitamine“ pakkujate kvalifitseerimine ja pakkumiste vastavaks tunnistamine hankedokumentides esitatud tingimustele.

Otsustati eraldada reservfondist 14 300 kr Utajärvi esinduse vastuvõtukulude katteks.

Otsustati toetada Tiit Saabase osalemist jalgpallitreeningutel.

Kinnitati 12. juuniks läbi viidud kirjaliku enampakkumise tingimused (Tamse k Uue-Tähe 2266 m² koos hoonega; Rinsi k Vana-Männi 6415 m² koos hoone-tega).

Vallavalitsuse ja volikogu istungite protokollid, otsused, määrused ja korraldused on kättesaadavad internetist www.muhu.ee - õigusaktid ja dokumendid - dokumendiregister.

Volikogu 22. mai istungilt

Istungi alguses oli külas keskkonnaminister Jaanus Tamkivi, kes selgitas ebaseaduslike rajatiste seadustamise protsessi ning kinnitas, et volikogul on vaja hoida kindlat joont ja kui mõni planeering kohalikule kogukonnale mitte kuidagi ei sobi, siis pole seda vaja ka kinnitada. Kalurite mure lahendamiseks soovitas minister osta hülgekindlad püünised, mille hankimiseks on võimalik toetusi taotleda. Minister sõnas, et Hellamaa dolokivimaardla suh-

tes puudub riigil momendil huvi, et seal tingimata peaks kaevandama hakkama.

Volikogu määras Tamse Uue-Tähe kinnistu alghinna.

Kõne all oli Võiküla Toomi, Metsa, Raudtee ja Heinamaa maaüksuste detailplaneeringu (DP) algatamine (Estwind Energy OÜ, Sõnajalad), eesmärgiks tuulepargi rajamine, Toomi kinnistu jagamine neljaks ja sellest kahele merepoolsele krundile anda ehitusõigus elamute rajamiseks. See muudaks

valla üldplaneeringut. Varem Toomi kinnistule algatatud DP tuulepargi rajamiseks leidis kohalike elanike vastuseisu ning on üldplaneeringuga vastuolus. Arendajad selgitasid, et tuulikute asukoht on nende jaoks prioriteet.

Eelnõu menetlemine katkestati 13 poolthäälega, kuna tuli välja selgitada, mis dokumendid on olemas, millised arendaja soovid dokumenteeritud ja kas oleks otstarbekas käsitleda kaht DP-d eraldi.

Lp. Hajaasustuse veeprogrammist rahataotlejad!

Pikem jutt selle aasta hajaasustuse veeprogrammist ilmus maikuu Muhulases ning info ja taotlusvormid on saadaval valla kodulehel www.muhu.ee, Saare Maavalitsuse kodulehel www.saare.ee ja ka vallavalitsuses.

Taotlusvoor kestab 30. juunini k.a. Vallavalitsusse on laekunud juba mitmeid taotlusi, kuid enamus neist on ilma

kohustuslike lisadokumentideta. Palume kindlasti esitada kõik vajalikud dokumendid!

Siinkohal ülevaade levinud vigadest:

1. Taotlusele on vaja lisada asendiplaan, kus on märgitud planeeritava kaevu asukoht (asendiplaan võib olla esitatud katastrikaardi alusel või kui on olemas juba puurkaevu projekt,

on seal vajalik kaart juba olemas).

2. Kindlasti peab olema lisatud kehtiv hinnapakumuse kaevupuurimiseks vajalikku hüdrogeoloogiliste tööde litsentsi omavalt firmalt. Saare maakonnas rajavad puurkaeve ja omavad vastavaid litsentse Pere Kaev OÜ ja OÜ Saare Kaev. Loomulikult võib hinnapakumuse olla võetud ka mandri vastava ala firmadelt.

3. Kui vesi on taotleja väitel rikunud ja joogikõlbmatu, on kindlasti vaja vee kvaliteedi analüüsi tulemusi.

Vallavalitsus võtab kõikide juba taotluse esitanutega ühendust ning palub tuua puuduvad dokumendid, paraku ei saa siin mõõndusi teha, tegu on ikka riigi poolt ellukutsutud projektiga ning tingimused ja nõutavad dokumendid on kinnitatud regionaalministri käskkirjaga.

Vallavalitsus omakorda peab projekti käigust aru andma ja koostama aruandeid Saare Maavalitsusele, kes omakorda jälle Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele.

Kes veel plaanivad taotluse esitada, palume siis arvestada vajalike lisadokumentide olemasoluga, palun lugege hoolikalt taotlusvormi.

Täiendav info allakirjutanult.

Hea muhulane ja Muhu suvekodu omanik!

Ka sel suvel toimub koostöös **ES Sadolin AS-i** ja **Kellamäe OÜ**-ga (Orissaare ehitusmaterjalide kauplus) **värvikampaania Muhu Kauniks**, mille raames saavad muhulased ja Muhu suvekodude omanikud värve soodushinnaga (-20%) letihinnast.

Soodustus kehtib *ainult* Muhu Vallavalitsuse poolt välja antud värvikaardi alusel.

Soodustus kehtib ajavahemikul 10. juuni – 30. september 2009. a. järgmistele Sadolini toodetele:

- puidukaitsevahendid (Pinotex)
- puidukaitseõlid
- välisfassaadivärvid kõikidele pindadele
- katusevärvid
- jpm.

Jõudu kodukaunistamisel!

Info: 50 82 776; 45 48 985 – R. Liitmäe

45 45 600 – Orissaare ehitusmaterjalid (Kellamäe OÜ)

Raido Liitmäe

Toit suhtleb meiega

Talunike ja tarbijate sõbralike, tasakaalus olevate otsesidemete loomiseks pakub võimalusi sait www.elavtoit.com. See on otsesuhtlemine ilma vahendajateta.

Toit suhtleb meiega. Ta imab endasse nii positiivseid kui negatiivseid emotsioone. See toit, mis on käinud käest kätte palju kordi, on reeglina nii reostatud, et ta esialgne väärtus (energia) ei pääse lõõgile. Kõige rohkem reostab toitu inimeste kasumitaotlus.

Esitleme mõningaid nendest etappidest:

1. Talunik kempleb kokkustjaga hinna pärast. Kokkustaja kempleb edasimüüjatega. Toidu töötaja kempleb oma palga pärast oma ülemusega.

2. Toidu töötaja näeb vaeva, et toit oleks väärtuselt ahvatlev. Selleks peab ta toidule lisama toiduvärve. Omahinna alandamiseks kasutatakse sünteetilisi aineid.

5. Toit, mis on oma eluaeg ära elanud, närbub ja mädaneb. See on tema märguande tema surmast ja vihje, et ta on inimesele söömiseks kõlbmatu. Säilitusainetega luuakse illusioon, et toit on elus.

6. Peaaegu maitsetu ehk olematu energiaga toit vajab selleks, et seda edukalt müüa, maitsetugevdajaid.

Nt maitsetugevdaja E 621 lõhub silmanärve, tekitab psoriaasi, kahjustab maksa. Kui vaevute uurima, siis leiate, et enamus müügilolevatest liha- ja kalatoodetest on selle ainega töödeldud.

7. Killesse pakendatud toit, kaasaarvatud plastpudelisse villitud joogid on sellest hetkest, kui need pakendatakse, juba ajast maha jäänud ehk energeetiliselt vananenud.

8. GMO taimes on vormi ja sisu tasakaal rikutud.

Jne.

Argo Vilberg, kontaktisik

KONTSERDID JA SÜNDMUSED
MUHU MUUSEUMIS
JUUNIS 2009

Laupäev, 13. juuni kl 16 –
Külasema Külaselts Tooma õuel
Laupäev, 20. juuni kl 12 –
laulupidu Tooma õuel: Eesti
Vabaõhumuuseumi segakoor,
Muhu segakoor
Kolmapäev, 24. juuni kl 16 –
ettekandetund Koguva ajaloo-
välja kontorihoones
Laupäev, 27. juuni – Juu Jääh
festival Koguva Kunstitalis
Laupäev, 27. juuni kl 16 –
Hanila kapell Tooma õuel

OLETE OODATUD!

Püsiva töövõimetuse ja puude ekspertiisi tegemise aeg on kuni poolteist kuud

Alates 1. oktoobrist 2008 muutus püsiva töövõimetuse ja puude ekspertiisi tegemise kord: pikenenud ekspertiisitaotluste menetlemise aeg.

Püsiva töövõimetuse tuvastamist ning puude raskusastme ja sotsiaaltoetuste määramist taotleb tööealine inimene (16-aastane kuni vanaduspensioniealine) peab täitma mahuka ja üksikasjaliku ekspertiisitaotluse vormi ning esitama selle elukohajärgsele pensioniametile.

Enamikul juhtudel kulub ekspertiisi tegemiseks kuni poolteist kuud. Miks nii kaua? - võib küsida.

Sotsiaalministri määrustega on kehtestatud kindlad tähtajad, mille jooksul tehakse rida erinevaid vajalikke toiminguid:

- ° hiljemalt kümne päeva jooksul arvates ekspertiisitaotluse saamisest küsib pensioniamet taotluses viidatud arstilt isiku terviseseisundi kirjelduse;

- ° hiljemalt järgneva kümne päeva jooksul koostab arst nõutud terviseseisundi kirjelduse ja saadab selle pensioniametile;

- ° hiljemalt viieteistkümne tööpäeva jooksul arvates ekspertiisiks piisavate andmete saamisest teeb pensioniamet püsiva töövõimetuse ning puude raskusastme ja lisakulude tuvastamise või tuvastamata jätmise otsuse. Eelnevalt kaasatakse sellesse protsessi ekspertarst, kelle ekspertarvamuse on otsuse tegemisel ülimalt tähtis.

- ° hiljemalt viieteistkümne päeva jooksul arvates ekspertiisitaotluse tegemise teavitab pensioniamet otsusest nii isikut kui ka terviseseisundi kirjelduse esitanud arsti.

Erius: Kui isik on taotluse esitamise päeval haiguslehel, siis tehakse otsus kiiremini – hiljemalt viie tööpäeva jooksul. Otsusest teavitatakse hiljemalt viie päeva jooksul.

Ülaltoodud ajagraafik peab paika juhul, kui kogu esitatud informatsioon on ekspertiisi tegemiseks piisav. Kui aga andmeid või dokumente on vaja täiendada, siis selleks on kehtestatud oma tähtajad, mistõttu kogu protsess pikeneb.

Niisiis:

- ° kui esitatud terviseseisundi kirjeldus on puudulik, siis hiljemalt kümne päeva jooksul pärast ebapiisavate andmete saamist küsib pensioniamet arstilt isiku kohta täiendatud terviseseisundi kirjelduse või andmeid või dokumente;

- ° hiljemalt järgneva kümne päeva jooksul esitab arst täiendatud terviseseisundi kirjelduse või puuduvad andmed või dokumendid;

- ° puuduvate andmete või dokumentide esitamiseks või arsti vastuvõtul käimiseks annab pensioniamet ekspertiisi taotlejale tähtaja, mille määramisel arvestatakse asjaoluga, et arsti vastuvõtule pääsemiseks

võib olla pikk järjekord;

- ° mõnel juhul lisandub ka aeg puude ekspertiisiks vajaliku rehabilitatsiooniplaani koostamiseks.

Pensioniameti poolt määratud tähtaegadest tuleks kindlasti kinni pidada, sest täiendavaid andmeid ei küsita asjata. Neid õigeaegselt saamata menetlus lõpetatakse. Et seda vältida, peab kindlasti mees pidama, et kolme kuu jooksul enne ekspertiisitaotluse esitamist tuleb käia pere- või raviarsti vastuvõtul. Nii on arstil teie tervise kohta piisavalt andmeid ja ka ekspertiisitaotluse menetlemine ei veni talumatult pikaks.

Pikenenud menetluse tõttu inimene rahas otseselt ei kaota, kuid korduvekspertisi korral võib tekkida vahe pensioni või toetuse igakuises maksimises ja raha makstakse välja tagantjärele.

Elve Tonts

Sotsiaalkindlustusameti avalike suhete juht

Heinakuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Vassili Valk 91
Arved Tamm 89
Meranda Veltmander 87
Elviine Kaljur 87
Valentin Pira 85
Laine Noor 84
Miralda Heinat 84
Adeele Paist 83
Floriida Tüür 83
Mildred Liik 82
Helju Vaher 82
Ülo Äkke 81
Ado Oja 81
Estra-Aino Noor 80

Albert Noor 75
Sulev Vahtra 65
Enda Tuulmägi 65
Heikki Kirs 65

Palju õnne!

12. mail sündis Anneli Tamme ja Veiko Saarkoppeli perre poeg **Rasmus** Saarkoppel.

25. mail sündis Liilika ja Indrek Nääri perre tütar **Carmen Maria** Näär.

*Võin silmad kinni
panna ja seda enda ees
näha,
kristalses selguses:
karged valged kirsidied
pääkesepaistes,
roheline niit, mida
ehivad pisikesed
karikakrad
ja erkollased võililled*

Õnnitleme üdini muhulast

Irma Järvesalu,

kes oma loominguga
kannab edasi muhu meelt ja
keelt!

Reet ja Alli

TEATED JA KUULUTUSED

Liiva raamatukogus näitus
"muhuroosa ajalõng
ühe saare hing":
Irma Järvesalu 65.

Teen kaubikuga **veoteenust**, 5
kr / km. Samas ka
keevitustööd: tuln kohale, kui
tarvis. Tel 53 996 442, õhtuti 45
28601. Raivo.

1.-10. juulini on Hellamaa
Külakeskus remondi tõttu
suletud, samuti ei pääse
internetipunkti.

Saare Põrand OÜ

müüb SOODSALT
eksklusiivseid tamme- ja
saarepuidust **põrandalaudu**
(20 X 75;120;150;175 X 300-
3000mm). Samas müüme
soodsalt voodri-, lava-,
terrassi- ja hõõvellaudu (haab,
must lepp, lehis). Eritellimusel
mööbel (tamm, saar).
Transpordivõimalus. Lisainfo:
www.saareporand.ee
56 44 757 Madis

Muhu Motomärul

Laupäeval, **27. juunil** Piiri Motopargis (endine sõjaväeosa)
Sõidavad: krossikad, quade'd, ATV-SID'd, enduurotavad

Tõnise talu galeriis Paenase külas on lapitööde näitus

SUVEMOSAIK

avatud 12. juunist 28. augustini iga päev kl 12-18.
Tere tulemast!

Kirikuteated

EELK Muhu kogudus

Teenistused **pühapäeviti kell**
11 Muhu Katariina kirikus.
Õpetaja Urmo Saks, tel 4594440,
e-post urmo.saks@eelk.ee

EAÕK

Rinsi
23. juunil kell 11 hingepalvus
Sepamäe kalmistul.
5. juulil kell 13 hingepalvus
vanal (**Liiva**) kalmistul.

Hellamaa

23. juunil kell 13 hingepalvus
kalmistul.
29. juunil kell 10 ülemapostlite
Peetruse ja Pauluse päeva liturgia,
teenib piiskop Aleksander, kiriku
nimepäev, Peeter-Pauli päev.
Liiva Hooldekodu
23. juunil kell 15 hingepalvus
uinunute eest.

Preester Andreas Põld, tel 45 33
743, e-post andreas.pold@mail.ee

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

21. mail 96-aastane **Aliide-Maria Soop**.
3. juunil 84-aastane **Aleks Paist**.
5. juunil 76-aastane **Georg Keerd**.

Tunneme kaasa omastele!

Koguva Kunstital

avatud iga päev kl 11 - 18

Kolmas Muhuga seotud kunstnike
näitus jääb avatuks 30. juunini.
Maalid, skulptuurid, graafika ja
tarbekunst. Näituse kujundas Sulev
Vahtra.

Juulikuus näitus Taanist:
Ilmapuu dialoogid, Anders
Hjuler.

Tamse kooli kokkutulek

21. juunil kl 12 toimub
Tamse kooli õuel Tamse kooli
kokkutulek selle asutamise 90.
aastapäeva puhul. Info tel.
4528226 (Hele) või 4598207
(Herme). Soovitav võtta kaasa
piknikukorv. Kooli seinal
avatatakse mälestustahvel.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 52 28 929, e-post: muhulane@muhu.ee

Muhulane ilmub üks kord kuus.
Internetis www.muhu.ee
Trükitud Saarte Trükikojas 600 eks.
Trükipoognaid 4.
Hind 3 krooni